

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Żurecki
Sędziowie	SSA Tadeusz Szweda SSO del. Anna Petri (spr.)
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2016r. w Katowicach

sprawy z odwołania (...) Spółdzielni (...)

w C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

przy udziale zainteresowanych: J. K., E. K. (1), D. K. (1), A. K. (1), A. K. (2), D. K. (2), M. K., E. K. (2), T. K. (1), Z. K. (1), M. K. (1), U. K. (1), I. K. (1), S. K., H. K. (1), L. K., B. K. (1), E. K. (3), R. K. (1), G. K. (1), E. K. (4), S. K., G. K. (2), R. K. (2), B. K. (2), B. K. (3), B. K. (4), E. K. (5), D. K. (3), Z. K. (2), G. K. (3), K. K. (1), K. M. (1), L. M., K. M. (2), A. M. (1), J. M. (1), A. M., Ż. M. (1), G. M. (1), A. M. (2), B. M. (1), M. M. (3), D. M., K. M. (3), W. M. (1), A. M. (3), S. M. (1), B. M. (2), M. M. (4), J. M. (2), J. M. (3), E. M. (1), M. M. (5), A. M. (4), P. M., J. M. (4), E. M. (2), I. M. (1), I. A. (1), M. A. (1), M. A. (2), A. A., G. A., I. A. (2), G. B. (1), A. B. (1), B. B. (1), R. B. (1), G. B. (2), J. B. (1), M. B. (1), W. B. (1), I. B. (1), A. B. (2), E. B. (1), E. B. (2), M. B. (2), D. B. (1), K. B. (1), K. B. (1), E. B. (3), A. B. (3), M. B. (3), E. B. (4), U. B., G. B. (3), K. B. (2), W. B. (2), E. B. (5), M. B. (4), D. B. (2), E. B. (6), S. B., A. B. (4), J. B. (2), D. B. (3), B. B. (2), K. B. (3), M. B. (5), E. B. (7), I. B. (2), T. B. (1), B. B. (3), D. B. (4), I. B. (3), E. B. (8), T. B. (2), P. B., D. B. (5), A. C. (1), A. C. (2), U. C., M. C. (1), E. C. (1), R. C., A. C. (3), B. C. (1), B. K. (5), J. C. (1), K. C. (1), K. C. (2), A. C. (4), J. C. (2), G. C., B. C. (2), A. C. (5), I. C. (1), I. C. (2), Z. C., E. C. (2), A. D. (1), M. D. (1), Ż. D., B. D. (1), D. D., M. D. (2), I. D. (1), A. D. (2), M. D. (3), J. D. (1), M. D. (4), W. D. (1), E. D. (1), K. D. (1), A. D. (3), T. D., A. D. (4), B. F., E. F. (1), A. F., P. F., D. F., R. F., M. F. (1), E. F. (2), H. F., S. F., M. F. (2), M. F. (3), I. F., D. G. (1), J. G. (1), A. G. (1), A. G. (2), B. G. (1), Ż. G. (1), E. G. (1), W. G. (1), J. G. (2), M. G. (1), B. G. (2), K. G. (1), A. G. (3), K. G. (2), W. G. (2), M. G. (2), M. G. (3), M. G. (4), J. G. (3), M. G. (5), A. G. (4), S. G., T. G., B. G. (3), D. G. (2), E. G. (2), J. G. (4), A. G. (5), R. G. (1), W. G. (3), A. G. (6), R. G. (2), U. G., A. G. (7), Ż. G., B. G. (4), Ż. G. (2), M. G. (6), J. G. (5), A. G. (8), H. G., E. G. (3), M. G. (7), D. G. (3), K. G. (3), M. G. (8), M. G. (9), A. G. (9), B. H., A. H. (1), R. H., A. H. (2), D. H., J. H. (1), M. H. (1), M. H. (2), J. H. (2), L. H., J. I., I. I., I. J., Z. J. (1), A. J. (1), P. J., G. J., L. J. (1), R. J. (1), R. J. (2), A. J. (2), M. J. (1), M. J. (2), B. J. (1), M. J. (2), L. J. (2), Z. J. (2), A. J. (3), D. J., A. J. (4), R. J. (3), B. J. (2), U. J., R. J. (4), I. J., E. J. (1), M. J. (3), L. J. (3), T. J., E. J. (2), E. K. (6), A. K. (3), M. K. (2), B. K. (6), B. K. (7), M. K. (3), E. K. (7), A. K. (4), M. K.,

M. K. (4), E. K. (8), B. K. (8), M. K. (5), B. K., E. K. (9), E. K. (10), E. K. (11), M. K. (6), A. K. (5), A. K. (5), B. K. (9), M. K. (7), D. K. (4), M. K. (8), H. K. (2), M. S., J. Z., Z. K. (3), T. M. (1), G. M. (2), W. M. (2), E. M. (3), M. M. (6), M. M. (7), A. M. (5), W. M. (3), B. M. (3), M. M. (8), M. M. (9), R. M. (1), B. M. (4), R. M. (2), K. M. (4), B. M. (5), Z. M., E. M. (4), J. M. (5), K. M. (5), M. M. (10), K. M. (6), B. M. (6), B. M. (7), K. M. (7), A. M. (6), S. M. (2), K. M. (8), E. M. (5), A. M. (7), I. M. (2), K. M. (9), A. M. (8), E. M. (6), T. M. (2), M. M. (11), I. M. (3), H. M., Ż. M. (2), A. M. (9), M. N. (1), S. N. (1), B. N. (1), B. N. (2), M. N. (2), Z. N., K. N. (1), E. N. (1), R. N., B. N. (3), J. N. (1), J. N. (2), K. N. (1), K. N. (1), L. N., M. N. (3), S. N. (2), B. N. (4), D. N., G. N. (1), G. N. (2), K. N. (2), B. N. (5), E. N. (2), I. K. (2), A. O. (1), W. O., J. O., M. O. (1), B. O., A. O. (2), M. O. (2), E. L., M. C. (2), J. D. (2), A. B. (5), M. B. (6), R. B. (2), T. B. (3), B. C. (3), M. C. (3), B. D. (2), I. D. (2), E. D. (2), K. D. (2), J. D. (3), Z. D., M. D. (5), G. D., W. D. (2), I. D. (3), A. D. (5), B. D. (3), J. D. (4), O. J., M. K. (9), R. K. (3), R. K. (4), Z. K. (4), T. K. (2), I. K. (3), R. K. (5), I. K. (4), P. K., U. K. (2)

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie

z dnia 13 lutego 2015 r. sygn. akt IV U 1663/10

1. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołania;

2. zasądza od odwołującej (...) Spółdzielni (...) w C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. kwotę 120zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

/-/SSO del. A.Petri /-/SSA M.Żurecki /-/SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Płatnik składek (...) w C. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z dnia 25, 28 i 29 czerwca 2010r. oraz 5, 7 i 13 lipca 2010r., stwierdzających, że wartość talonów śniadaniowych dla wymienionych w nich pracowników stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenia zdrowotne.

Decyzje wydano w stosunku do następujących zainteresowanych pracowników płatnika: M. S., K. C. (1), D. B. (2), M. B. (4), E. B. (5), W. B. (2), K. B. (2), G. B., U. B., E. B. (4), M. B. (3), A. B. (3), E. B. (3), K. B. (1), D. B. (1), M. B. (2), E. B. (2), E. B. (1), A. B. (2), I. B. (1), W. B. (1), M. B. (1), M. A. (1), G. B. (2), A. A., J. B. (1), R. B. (1), B. B. (1), G. B. (1), I. A. (2), G. A., M. A. (2), I. A. (1), H. K. (2), M. K. (8), D. K. (4), M. K. (7), B. K. (9), A. K. (5), A. K. (5), M. K. (6), E. K. (11), E. K. (10), E. K. (9), B. K., M. K. (5), B. K. (8), M. K. (4), A. J. (2), L. J. (1), L. J. (3), T. J., E. J. (2), M. J. (3), E. J. (1), I. J., R. J. (4), B. K. (7), B. K. (6), M. K. (2), A. K. (3), E. K. (6), M. K., E. K. (8), A. K. (4), E. K. (7), M. K. (3), U. J., B. J. (2), R. J. (3), A. J. (4), D. J., Z. J. (2), L. J. (2), M. J. (2), B. J. (1), M. J. (2), M. J. (1), R. J. (2), R. J. (1), G. J., P. J., A. J. (3), A. J. (1), A. H. (2), R. H.; M. G. (8); M. G. (7); A. G. (7); J. I., J. G. (5), Z. J. (1), I. J., I. I., L. H., J. H. (2), M. H. (2), M. H. (1), J. H. (1), D. H., A. H. (1), B. H., A. G. (9), M. G. (9), K. G. (3), H. G., E. G. (3), D. G. (3), A. G. (8), M. G. (6), Ż. G. (2), B. G. (4), Ż. G., U. G., R. G. (2), A. G. (6), W. G. (3), R. G. (1), A. G. (5), J. G. (4), A. G. (1), E. G. (2), D. G. (2), B. G. (3), T. G., S. G., A. G. (4), M. G. (5), J. G. (3), M. G. (4), M. G. (3), M. G. (2), B. G. (2), K. G. (1), A. G. (3), K. G. (2), W. G. (2), M. G. (1), J. G. (2), W. G. (1), E. G. (1), Ż. G. (1), B. G. (1), A. G. (2), J. G. (1), D. G. (1), M. F. (3), M. F. (2), I. F., H. F., S. F., E. F. (2), R. F., D. F., A. D. (3), E. D. (3), K. D. (1), M. F. (1), P. F., A. F., B. F., T. D., A. D. (4), J. D. (2), E. F. (1), W. D. (1), M. D. (4), J. D. (1), M. D. (3), A. D. (2), A. B. (5), M. B. (6), R. B. (2), T. B. (3), B. C. (3), M. C. (3), B. D. (2); I. D. (2); E. D. (2); K. D. (2); J. D. (3); Z. D., M. D. (5), G. D., W. D. (2), I. D. (3), A. D. (5), B. D. (3), J. D. (4), O. J., M. K. (9), R. K. (3), R. K. (4), Z. K. (4), T. K. (2), I. K. (3), R. K. (5), I. K.

(4), P. K., U. K. (2), J. K., E. K. (1), D. K. (1), A. K. (1), Z. K. (3), A. K. (2), D. K. (2), M. K., E. K. (2), T. K. (1), Z. K. (1), M. K. (1), U. K. (1), I. K. (1), S. K., H. K. (1), L. K., B. K. (1), E. K. (3), R. K. (1), G. K. (1), E. K. (4), S. K., G. K. (2), R. K. (2), B. K. (2), B. K. (3), B. K. (4), E. K. (5), D. K. (3), Z. K. (2), G. K. (3), K. K. (1), K. M. (1), L. M., K. M. (2), A. M. (1), J. M. (1), A. M., Ż. M. (1), G. M. (1), A. M. (2), B. M. (1), M. M. (3), D. M., K. M. (3), W. M. (1), A. M. (3), S. M. (1), B. M. (2), M. M. (4), J. M. (2), J. M. (3), E. M. (1), M. M. (5), A. M. (4), P. M., J. M. (4), E. M. (2), I. M. (1), T. M. (1), G. M. (2), W. M. (2), E. M. (3), M. M. (6), M. M. (7), A. M. (5), W. M. (3), B. M. (3), M. M. (8), M. M. (9), R. M. (1), B. M. (4), R. M. (2), K. M. (4), B. M. (5), Z. M., E. M. (4), J. M. (5), K. M. (5), M. M. (10), K. M. (6), B. M. (6), B. M. (7), K. M. (7), A. M. (6), S. M. (2), K. M. (8), E. M. (5), A. M. (7), I. M. (2), K. M. (9), A. M. (8), E. M. (6), T. M. (2), M. M. (11), I. M. (3), H. M., Ż. M. (2), A. M. (9), M. N. (1), S. N. (1), B. N. (1), B. N. (2), M. N. (2), Z. N., K. N. (1), E. N. (1), R. N., B. N. (3), J. N. (1), J. N. (2), K. N. (1), K. N. (1), L. N., M. N. (3), S. N. (2), B. N. (4), D. N., G. N. (1), G. N. (2), K. N. (2), B. N. (5), E. N. (2), I. K. (2), A. O. (1), W. O., J. O., M. O. (1), B. O., A. O. (2), M. O. (2), E. L., B. K. (6), B. C. (1), M. C. (2), M. C. (1), D. B. (5), I. D. (1), M. D. (2), D. D., B. D. (1), Z. C., Ż. D., M. D. (6), A. D. (1), E. C. (2), I. C. (2), I. C. (1), A. C. (5), B. C. (2), G. C., J. C. (2), A. C. (4), K. C. (2), J. C. (1), B. K. (5), A. C. (3), E. C. (1), R. C., U. C., A. C. (2), P. B., T. B. (2), E. B. (8), A. C. (1), D. B. (3), A. B. (1), S. B., I. B. (3), T. B. (1), K. B. (1), D. B. (4), B. B. (3), I. B. (2), E. B. (7), M. B. (5), K. B. (3), B. B. (2), J. B. (2), A. B. (4), E. B. (6).

Płatnik składek domagał się zmiany zaskarżonych decyzji poprzez uznanie, że wartość talonów śniadaniowych - dodatków śniadaniowych wypłacanych pracownikom, nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne oraz że płatnik składek zobowiązany jest do sporządzenia dokumentów korygujących, wnosząc jednocześnie o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Płatnik składek zarzucił decyzjom naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie:

- art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez nieuzasadnione, arbitralne i dowolne uznanie, że przychodem jego pracowników jest również wartość przyznanych im talonów żywnościowych;

- § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, poprzez nieuzasadnione, bezpodstawne, dowolne i arbitralne uznanie przez organ rentowy, że pod pojęciem „posiłków udostępnionych pracownikom do spożycia”, należy rozumieć zarówno gotowe posiłki, jak i przetworzone produkty spożywcze, nadające się do bezpośredniego spożycia oraz wartość przekazanych pracownikom bonów (kuponów) obiadowych, czy innych żywieniowych, pod warunkiem jednak, że bony te mogą być realizowane jedynie w placówkach gastronomicznych, albowiem literalne brzmienie oraz logiczna i językowa wykładnia powyższego zapisu obejmuje wszelkie posiłki udostępnione pracownikom do spożycia, a więc również te otrzymywane i spożywane przez pracowników bezpośrednio w sklepach (...).

W uzasadnieniu płatnik podniósł, iż § 2 ust. 1 pkt 11 powołanego wyżej rozporządzenia posługuje się pojęciem „posiłków udostępnionych pracownikom do spożycia”, nie precyzując, co dokładnie należy pod tym pojęciem rozumieć i nie precyzując formy tego udostępnienia. Ponadto, z zasad wykładni językowej (literalnej), czy też systemowej lub celowościowej nie wynika możliwość ograniczenia pojęcia posiłków jedynie do posiłków przetworzonych (gotowych) lub też do formy udostępniania posiłków realizowanych tylko w placówkach gastronomicznych. Takie zawężające interpretowanie tego zapisu jest nieuprawnione i prawnie bezpodstawne. Skoro bowiem pracodawca w ramach prowadzonej przez siebie działalności (sklepy (...)) udostępnia pracownikom w okresie wzmożonego wysiłku (okres wakacyjny-urlopowy i okres przedświąteczny) posiłki do spożycia bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu (w postaci gotowych do spożycia wyrobów garmażeryjnych, sałatek, przekąsek, pieczywa, wędlin, serów, napojów, zup, itp., z wyłączeniem alkoholi i tytoniu), które oferowane są w miejscu pracy, gdzie organizuje się wydzielone miejsce do spożycia posiłków (kącik kuchenny), to nie sposób uznać,

że podjęte przez niego działania nie mieszczą się w hipotezie powołanego wyżej rozporządzenia. Wybór zaś formy udostępnienia pracownikom posiłków w formie talonów wynikał z faktu, iż nie sposób było zapewnić takiego rodzaju posiłku, który odpowiadałby wszystkim pracownikom. Za wydane pracownikom talony śniadaniowe nie sposób było kupić czegokolwiek innego, niż posiłek.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołania wskazując, iż wydawanie pracownikom bonów, czy talonów do sklepów lub sieci handlowych, nie nosi znamion udostępnienia im posiłków w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.). W tej sytuacji, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wartość tych talonów stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, emerytalne i rentowe pracowników, jako, że jest to przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągnąony u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2015r. Sąd Okręgowy w Częstochowie zmienił zaskarżone decyzje i ustalił, że bony towarowe, o jakich w nich mowa, nie stanowią podstawy wymiaru składek oraz zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, odwołanie płatnika składek zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji wskazał, iż wszystkim zainteresowanym w okresie objętym sporem wypłacano bony żywnościowe. W stosunku do niektórych pracowników wartość tych bonów została proporcjonalnie obniżona, z uwagi na okresy czasowej niezdolności do pracy oraz urlopy wypoczynkowe. Podstawą ich wypłaty było zarządzenie Prezesa Zarządu odwołującego Nr 6/2007 z 22 czerwca 2007r., po myśli którego:

1. do pracownika realizującego w/w bon należy wybór asortymentu na sporządzenie posiłku - z wyłączeniem wyrobów alkoholowych i tytoniowych;
2. pracownik może zakupić takie produkty i w takich ilościach, aby mógł sporządzić posiłek, który będzie mógł być spożyty wyłącznie na terenie zakładu pracy (nie należy sprzedawać np. mąki, kaszy, ryżu i podobnych w opakowaniach zbiorczych);
3. zakaz sprzedaży na w/w bony artykułów przemysłowych.

Pracownicy (...) w C. zakupione za bony produkty żywnościowe spożywali na terenie zakładu pracy.

Powołując się na przepis art. 18 ust. 1 ustawy z 13 października 1988r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 121 z późn. zm.),

Sąd I instancji wskazał, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a (w tym dla pracowników) stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5

i ust. 12. Natomiast podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3 (art. 20 ust. 1). W myśl

art. 81 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008r., Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.),

do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d-i i pkt 3 i 11, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

Z mocy art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przychodem są przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, tj. - stosownie do art. 11 ust. 1 ustawy z 26 stycznia 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2012r., poz. 361 z późn. zm.), z zastrzeżeniem art. 14-16, art. 17 ust. 1 pkt 6 i 9, art. 19 i art. 20 ust. 3, są to otrzymane lub pozostawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Z mocy art. 12 ust. 1 tej ustawy, za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze, bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty, niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Zgodnie zaś z art. 21 ust. 1 pkt 11b powołanej wyżej ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, wolne od podatku dochodowego są wartości otrzymanych przez pracownika od pracodawcy bonów, talonów, kuponów lub innych dowodów uprawniających do uzyskania na ich podstawie posiłków, artykułów spożywczych lub napojów bezalkoholowych, w przypadku, gdy pracodawca, mimo ciężącego na nim obowiązku wynikającego z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, nie ma możliwości wydania pracownikom posiłków, artykułów spożywczych lub napojów bezalkoholowych.

W myśl zaś § 2 ust.1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998r., Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.), podstawy wymiaru składek nie stanowią następujące wartości finansowanych przez pracodawcę posiłków udostępnianych pracownikom do spożycia, bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu - do wysokości nieprzekraczającej miesięcznie kwoty 190 zł. Sąd Okręgowy zauważył, iż ustawodawca nie określił co należy rozumieć pod pojęciem udostępnienia pracownikom posiłków do spożycia oraz formy tego udostępnienia. W ocenie tego Sądu, w sprzeczności z tymi przepisami, nie stoi przyznanie pracownikom talonów żywnościowych. Taka forma zapewnienia pracownikom posiłków była najlepsza, albowiem przy tak dużej liczbie pracowników niemożliwym jest zapewnienie takiego rodzaju posiłku, który odpowiadałby wszystkim pracownikom. Wydawane talony dawały pracownikom możliwość wyboru asortymentu na sporządzenie posiłku (z wyłączeniem wyrobów alkoholowych i tytoniowych), przy zastrzeżeniu, że mogą to być jedynie produkty nadające się do spożycia na terenie zakładu pracy.

Okoliczności te wynikały z zarządzenia Prezesa Zarządu odwołującego z 22 czerwca 2007r., nr 6/2007r., w którym wyraźnie zaznaczono, iż nie należy sprzedawać np. mąki, kaszy, ryżu i podobnych w opakowaniach zbiorczych, artykułów przemysłowych. Potwierdzili je także słuchani w sprawie świadkowie: B. K. (6) i E. L. wskazując, iż pracownicy nie mogli kupować za bony towarów w dużych zbiorczych opakowaniach, a jedynie produkty nadające się do bezpośredniego spożycia. Nad ich prawidłowym wykorzystaniem czuwali kierownicy poszczególnych sklepów. Celem wydawania pracownikom talonów była możliwość zakupu tzw. posiłków regeneracyjnych, wynikających z wydłużonego czasu pracy w okresie letnim i przedświątecznym. Związane to było z koniecznością zapewnienia pracownikom pracującym w ponadnormatywnym czasie pracy dodatkowych posiłków. W tych okresach bowiem, w związku z wydłużonym czasem handlu w okresie przedświątecznym oraz wykorzystywaniem przez część pracowników urlopów wypoczynkowych w okresie wakacyjnym, powstała konieczność zatrudnienia pozostałych osób w godzinach nadliczbowych i w celu zrekompensowania im konieczności pracy w wydłużonym wymiarze czasu pracy, przyznano im talony na zakup produktów żywnościowych. Sąd I instancji zwrócił także uwagę, iż wysokość przyznanych pracownikom talonów także świadczyła o ich celu, tj. spożycia posiłków regeneracyjnych. Trudno uznać,

iż przy dziennej kwocie talonu w wysokości około 8 zł - w przypadku talonów za 180 zł, (w przypadku talonu 120 złotych - dzienna stawka wynosiła około 5 zł, a przy talonie 50 zł - nieco ponad 2 zł) mogły one zostać spożytkowane na jakiś inny cel, niż zakup posiłku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji uznał, iż płatnik wykazał, iż talony żywnościowe przyznawane pracownikom były przez nich wykorzystywane na zakup produktów żywnościowych nadających się do spożycia na miejscu. W tej sytuacji, płatnik składek wypełnił dyspozycję § 2 ust. 1 pkt 11 powołanego wyżej rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Wartość wypłaconych talonów nie może zatem zostać wliczona do podstawy wymiaru składek. Dlatego też, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone decyzje ustalając, że wartość spornych talonów nie stanowiła podstawy wymiaru składek, o jakich mowa w zaskarżonej decyzji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w związku z § 2 ust. 1 i 2, 3, § 5, § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 490 z późn. zm.).

Apelację od tego wyroku wniósł organ rentowy.

Apelujący domagał się zmiany wyroku i oddalenia odwołania oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zarzucił temu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, poprzez niewłaściwe zastosowanie, a to § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1996r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.) i zwolnienie wartości talonów śniadaniowych wypłaconych pracownikom odwołującej w lipcu, sierpniu, wrześniu i grudniu 2007r. oraz grudniu 2009r. od obowiązku zapłaty składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w sytuacji, gdy talony te nie mogą zostać uznane za „udostępnianie pracownikom posiłków”, w rozumieniu wyżej wskazanego przepisu.

Organ rentowy zauważył, iż w świetle powołanej regulacji, wydawane pracownikom płatnika talony śniadaniowe, niewynikające z przepisów bhp i niefinansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, nie noszą znamion udostępniania pracownikom posiłków w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 11 powołanego rozporządzenia, co sprawia, że uzyskiwany z tego tytułu przychód nie może być wyłączony z podstawy wymiaru składek. Dla potwierdzenia swego stanowiska, apelujący powołał się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach w wyroku z 19 czerwca 2012r. (III AUa 1457/11) i szeroko przytoczył jego motywy.

Apelujący wskazał, iż udostępnianie przez pracodawcę posiłku do spożycia nie może być utożsamiane z wydawaniem bonów, talonów, kuponów lub innych dowodów uprawniających do otrzymania na ich podstawie artykułów spożywczych. Zauważył, że z treści spornych talonów nie wynikał zakaz zakupu dowolnych artykułów spożywczych. Pracodawca nie miał też realnej możliwości egzekwowania przestrzegania przez pracowników tych zasad i niewynoszenia zakupionych na talony towarów spożywczych na zewnątrz. Talony można było bowiem realizować we wszystkich placówkach (...) w C.. Fakt ich otrzymywania nie pozostawał w żadnym związku z faktem wykonywania pracy przez konkretnego pracownika w zwiększonym wymiarze czasu pracy. Talony te przysługiwały bowiem wszystkim pracownikom, niezależnie od miejsca zatrudnienia i wydawane były „z dołu”, np. talony za lipiec wydawane były w sierpniu z wynagrodzeniem za lipiec. Ponadto, ze zgromadzonych w sprawie dokumentów nie wynika, w jaki sposób pracodawca ewidencjonował pobranie przez pracownika dziennej porcji posiłku i zapłaconej za tę porcję ceny, skoro talon opiewał na kwotę 50 zł, 120 zł lub 180 zł. Skoro zatem nie było podstaw do utożsamiania

wydawanych pracownikom talonów śniadaniowych z posiłkami udostępnianymi pracownikom do spożycia bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 11 cytowanego na wstępie rozporządzenia, przeto nie było też podstaw do wyłączenia ich z podstawy wymiaru spornych składek.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy uznaje za własne ustalenia poczynione przez Sąd I instancji, lecz nie podziela dokonanej na ich podstawie oceny prawnej zasadności odwołania.

Włączenie do podstawy wymiaru składek i wymierzenie przez organ rentowy składek od bonów towarowych wypłacanych zainteresowanym pracownikom było słuszne, a przeciwne stanowisko Sądu Okręgowego w tym zakresie nie może się ostać. Zgodnie z treścią prawidłowo przytoczonego przez ten Sąd art. 18 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą systemową podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych będących pracownikami stanowi przychód w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2010r. Nr 51, poz. 307 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą podatkową, z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Z kolei, w myśl art. 11 ust. 1 ustawy podatkowej, przychodami w zakresie realizacji praw wynikających z pochodnych instrumentów finansowych są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. W myśl art. 12 ust. 1 ustawy podatkowej za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne.

Podobnie, stosownie do § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.), podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Wyjątki od tej zasady statuują § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, który w punkcie 11 przewiduje, iż podstawy wymiaru składek nie stanowi wartość finansowanych przez pracodawcę posiłków udostępnianych pracownikom do spożycia bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu, do wysokości nieprzekraczającej miesięcznie kwoty 190 zł.

Przepis ten zawierający wyjątek od zasady, iż wszystkie przychody pracownika ze stosunku pracy stanowią podstawę wymiaru składek, winien być interpretowany bardzo ściśle. Każda norma prawna z zakresu ubezpieczeń społecznych musi być wykładana ściśle, co oznacza prymat dyrektyw wykładni językowej w odniesieniu do pozostałych metod wykładni, w tym wykładni systemowej i wykładni historycznej lub celowościowej, co wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008r. (I UZP 6/08; OSNAPiUS z 2009r., nr 9-10, poz. 120) i powołanego tam orzecznictwa.

Interpretacja powołanej regulacji wymaga zestawienia jej z brzmieniem innego wyjątku od generalnej zasady oskładkowania wszystkich przychodów pracownika ze stosunku pracy unormowanej w § 2 ust. 1 pkt 6 powołanego rozporządzenia. Zgodnie z jego brzmieniem, nie stanowi podstawy wymiaru składek wartość otrzymanych

przez pracowników bonów uprawniających do otrzymania na ich podstawie napojów bezalkoholowych, posiłków oraz artykułów spożywczych, w przypadku, gdy pracodawca, mimo ciążącego na nim obowiązku wynikającego z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, nie ma możliwości wydania pracownikom posiłków i napojów bezalkoholowych. Do zastosowania tego przepisu konieczne jest odwołanie się do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60, poz. 279 z późn. zm.), którym w § 1 i 2, w przypadkach określonych w art. 232 k.p., przewidziano następujące formy udostępniania pracownikom przez pracodawcę profilaktycznych posiłków i napojów: posiłki wydawane przez pracodawcę w formie jednego dania gorącego, napoje, zapewnienie korzystania z takich posiłków w punktach gastronomicznych, przyrządzanie posiłków przez pracownika we własnym zakresie z otrzymanych produktów.

Porównanie obydwu rodzajów przychodów prowadzi do oczywistego wniosku, że udostępnienie przez pracodawcę posiłku do spożycia, o jakim mowa w § 2 ust. 1 pkt 11 cytowanego rozporządzenia, nie może być utożsamiane z wydaniem bonów uprawniających do otrzymania na ich podstawie artykułów spożywczych, o jakim mowa w § 2 ust. 1 pkt 6 tego rozporządzenia. W przeciwnym wypadku, formy te nie byłyby wymieniane w punkcie 6 obok siebie, jako zamienne.

Nie budzi wątpliwości fakt, iż odwołująca nie finansowała zainteresowanym pracownikom posiłków, lecz wydawała bony na towary żywnościowe, pozwalające na ich przygotowanie. Wbrew błędnym założeniom Sądu I instancji, w tej sytuacji w ogóle nie może mieć do nich zastosowania powoływany przez niego przepis § 2 ust. 1 pkt 11 omawianego rozporządzenia, skoro wyraźnie wskazuje on na wartość posiłków w odróżnieniu od bonów, o jakich mowa w § 2 ust. 1 pkt 6 tego rozporządzenia. Wydawane talony żywnościowe nie spełniały również celu, jakim według założeń odwołującego miały służyć zapewniając możliwość zakupu za nie posiłków regeneracyjnych wynikających z wydłużonego czasu pracy w okresie letnim i przedświątecznym, ponieważ:

- zgodnie z porozumieniem zawartym przez odwołującą ze związkami zawodowymi dnia 22 czerwca 2007r., były one wydawane zainteresowanym „z dołu” - dopiero po przepracowaniu całego miesiąca;
- na takich samych zasadach otrzymywali je również pracownicy administracji płatnika nie świadczący pracy w wydłużonym czasie pracy.

Nie sposób w tej sytuacji przyjąć za Sądem I instancji, iż sporne talony miały być przeznaczone dla pracowników na bieżące spożycie w okresie zwiększonego czasu pracy.

Wykluczone też jest zastosowanie do spornych bonów regulacji zawartej w § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, jako, że odwołująca sama wyraźnie przyznała (k. 1530), iż wbrew treści tego przepisu, nie była zobowiązany do wydawania zainteresowanym pracownikom napojów bezalkoholowych, posiłków, czy też artykułów spożywczych na podstawie przepisów bhp. Dobrowolne wydawanie ich zainteresowanym na podstawie zarządzenia Prezesa Zarządu nie pozwala na wyłączenie przychodów stanowiących wartość tych bonów z podstawy wymiaru składek.

Nie sposób także zgodzić się ze stanowiskiem Sądu I instancji, iż ograniczenia zastosowane przez odwołującą skutecznie wykluczały możliwość zakupu za sporne talony dowolnych artykułów spożywczych, co wynika z następujących faktów:

- talony mogły być realizowane we wszystkich placówkach (...)
- w C. i nie zawierały adnotacji ograniczającej rodzaj nabywanych towarów;
- nie było możliwości egzekwowania zakazu wnoszenia zamówionych towarów

na zewnątrz, a sposób ich realizacji był identyczny, jak w przypadku talonów wydawanych innym firmom, w których z założenia nie było żadnych ograniczeń w dokonywanych przy ich użyciu zakupach;

W tej sytuacji, Sąd I instancji nie miał podstaw do utożsamienia omawianych talonów towarowych i sposobu ich wykorzystywania przez zainteresowanych pracowników z udostępnianiem im przez pracodawcę posiłków, o czym mowa w przepisie § 2 ust. 1 pkt 11 powołanego rozporządzenia z 18 grudnia 1998r. Z uwagi na fakt, iż talony te nie były finansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, lecz ze środków obrotowych płatnika, przeto nie zachodzi też możliwość wyłączenia ich z podstawy wymiaru składek z mocy § 2 ust. 1 pkt 19 tego rozporządzenia. Nie można ich też potraktować, jako korzyści materialnej, polegającej na uprawnieniu do zakupu po cenach niższych, niż detaliczne (obniżonych do zera) niektórych artykułów, ponieważ wbrew wymogom § 2 ust. 1 pkt 26 tego rozporządzenia, nie jest to korzyść wynikająca z układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania, czy też przepisów o wynagradzaniu.

Takie samo stanowisko w sprawach o tożsamym stanie faktycznym i prawnym odnoszącym się do tego samego płatnika zajął tutejszy Sąd w wyroku z 19 czerwca 2012r. (III AUa 1457/11) i z 7 kwietnia 2016r. (III AUa 734/15). Podkreślono w nich, iż otrzymywanie talonów przez pracowników odwołującej nie pozostawało w żadnym związku z wykonywaniem pracy przez konkretnego pracownika w zwiększonym wymiarze czasu pracy (skoro przysługiwały wszystkim na jednakowych zasadach, zależnych jedynie od podstawowego wymiaru czasu pracy, niezależnie także od miejsca pracy, a zatem, nie tylko pracownikom sklepów, czy działu produkcji lecz również administracji Spółdzielni), zaś przyznawanie ich ex post sprzeciwiało się deklarowanemu przez Spółdzielnię przeznaczeniu na bieżące spożycie w okresie zwiększonego czasu pracy. Podobnie rzecz się miała w rozpoznawanej sprawie.

Taka sama interpretacja powołanych regulacji wynika też z jednolitego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego. W wyrokach tego Sądu z 24 września 2015r. (I UK 205/15, Lex nr 1814903) i z 10 września 2013r. (I UK 73/13 i I UK 74/13) wskazano, że do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe należy zaliczyć wartość bonów żywieniowych, które uprawniają do nabywania produktów spożywczych, bowiem na podstawie § 2 pkt 11 cytowanego wyżej rozporządzenia, zwolnione są z oskładkowania wyłącznie wartości bonów uprawniających do spożycia posiłku, który nadaje się do tego celu w miejscu i czasie pracy u zainteresowanego pracodawcy. W motywach rozstrzygnięcia pierwszego z powołanych judykatów zwrócono uwagę, że choć w powołanym rozporządzeniu ustawodawca nie zawarł definicji legalnej pojęcia „posiłek”, to jednak brak podstaw do przyjęcia, iż pojęcie to jest tożsame z „produktem spożywczym”. O ile bowiem każdy posiłek stanowi produkt spożywczy, o tyle nie każdy produkt spożywczy jest od razu posiłkiem. Niektóre produkty, jak np. makaron, kasza, czy mąka, nie nadają się do bezpośredniego spożycia. Skoro zatem niewątpliwie na podstawie talonów wydawanych przez odwołującą zainteresowanym, faktycznie zachodziła możliwość nabycia produktów spożywczych, które nie stanowiły gotowego posiłku, przeto wykluczona jest dopuszczalność zastosowania do nich przepisu § 2 ust. 1 pkt 11 powołanego rozporządzenia, a tym samym, wyłączenia ich z podstawy wymiaru składek ubezpieczeniowych.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. przy zastosowaniu § 2 ust. 1 i § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 490 z późn. zm.) w związku z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804), biorąc pod uwagę fakt, iż odwołująca złożyła jedno odwołanie od wszystkich decyzji.

/-/SSO del. A.Petri /-/SSA M.Żurecki /-/SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR